

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2017/18:46

Fredagen den 21 september

§ 1 Konkurrenskraft – inre marknad och industri
Närings- och innovationsminister Mikael Damberg
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 28 maj 2018
Återrapport från informellt ministermöte den 16 juli 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 27 september 2018

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat. Vi hälsar närings- och innovationsminister Mikael Damberg med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde. Först har vi gemensamt återrapporterna från möte i rådet den 28 maj 2018 och för informellt ministermöte den 16 juli 2018. De har sänts ut. Önskar ministern tillägga något?

Anf. 2 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Om nämnden vill kan jag kort redogöra för vad som avhandlades. Annars hänvisar jag till den skriftliga återrapporteringen.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för de skriftliga återrapporterna.

Vi går in på rådsdagordningen. Vi börjar med dagordningspunkt 3, Konkurrenskraftsavstämning.

Anf. 4 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! I de återkommande så kallade konkurrenskraftsavstämningarna, competitiveness check-ups, analyserar kommissionen unionens konkurrenskraft utifrån en rad olika perspektiv. Nu har kommissionen studerat vikten av den regionala dimensionen av konkurrenskraftspolitiken och kommer att göra en presentation av detta vid mötet.

Även om EU:s medlemsstaters tillväxt ökar är det fortfarande skillnader i konkurrenskraften internt, mellan medlemsstaternas utvecklade och mindre utvecklade regioner. Och skillnaderna ökar. Redan produktiva regioner ökar sin tillväxt och konkurrenskraft, medan det motsatta gäller för regioner som halkar efter.

Kommissionen väntas lyfta fram vikten av att åtgärder vidtas på alla nivåer, på nationell, regional och lokal nivå, för att där det bäst behövs

driva på innovation, kompetensutveckling, smart specialisering och så vidare. Regional konvergens ses som en faktor som bidrar till ökad tillväxt och konkurrenskraft på ett övergripande plan.

Det här är prioriterade frågor för regeringen. Redan 2015 fattade regeringen beslut om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Och i juni antog riksdagen regeringens förslag i propositionen om en sammanhållen politik för Sveriges landsbygger.

Regeringen föreslår att Sverige välkomnar kommissionens analys och pekar på det svenska regionala tillväxtarbetet, på vikten av att beakta regioners särskilda förutsättningar och på att dialog och samarbete behövs för att vidta rätt åtgärder.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, En ny syn på den europeiska industrin.

Anf. 6 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! På mötet kommer det att hållas en riktlinjedebatt. Det österrikiska ordförandeskapet har aviserat att de särskilt avser att prioritera en modernisering av EU:s industripolitik där digitalisering och i synnerhet AI och robotik ska vara utgångspunkt.

Regeringen kommer, liksom under tidigare möten inom ramen för konkurrenskraftsrådet, att betona att en industristrategi ska främja konkurrenskraft i de högkvalitativa delarna och de globala värdekedjorna samt att de globala hållbarhetsmålen behöver vägleda mål och genomförande.

I ordförandeskapets underlag till mötet efterfrågar man medlemsstaternas synpunkter på vilka områden som är mest prioriterade för att stärka EU:s innovationskapacitet och fånga potentialen med digitalisering och AI samt vilka kompetenser som behövs för den digitala transformationen.

Regeringen anser att AI är ett prioriterat område och antog i juni en nationell inriktning för AI med målsättningen att Sverige ska vara ledande när det gäller att ta till vara möjligheterna som användningen av AI kan ge. Syftet är att stärka både den svenska välfärden och den svenska konkurrenskraften. Regeringen anser att AI bör ha en framskjuten plats i den europeiska diskussionen. Utvecklingen inom AI och dess potential för industrins utveckling bör också återspeglas i en kommande europeisk industristrategi.

Eftersom framväxten av automation, robotteknik och AI påverkar arbetsmarknaden i stor utsträckning anser regeringen att det är viktigt att inkludera arbetsmarknadens parter i arbetet framöver, för att hantera den omställning som detta innebär för framtidens arbetsmarknad.

Sverige gynnas av att EU utvecklas till en attraktiv och konkurrenskraftig arena där studenter, forskare, företag och offentliga aktörer kan arbeta med utveckling och användning av AI. Viktiga frågor för en samordnad handlingsplan är internationella standarder, etiska riktlinjer, testbäddar och samarbete mellan akademi och industri inom Europa.

Regeringen välkomnar en diskussion om hur de digitala innovationshubbarna är avsedda att fungera, för att klargöra hur de passar in i en svensk kontext.

2017/18:46
21 september

Det är även viktigt att lyfta fram risker, som nya typer av cyberattacker eller sänkta trösklar för angrepp mot det demokratiska samhället. Regeringen anser att arbetet med AI måste ta hänsyn till nationella säkerhetsintressen.

Anf. 7 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Tack för föredragningen! Det är inte något fel på ståndpunkten egentligen. Jag håller med om det som står där. Men eftersom regeringen ändå exemplifierar med några viktiga åtgärder och eftersom det är frågan som det ska tas ställning till skulle jag föreslå att man kan lägga till frågan om digital infrastruktur, som jag också tror att vi är överens om i grund och botten. Det är en pågående fråga inom EU vad gäller utbyggnaden av 5G och harmonisering av frekvenser. Och det är en förutsättning för att uppnå en digital inre marknad och för att främja AI och robotik.

Jag föreslår alltså att man nämner frågan om digital infrastruktur och även tillgången till öppen data, som också har nämnts som en prioriterad fråga i diskussionsunderlaget. Det är våra medskick.

Anf. 8 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Ordförande! Tack för synpunkterna! Det är inga problem i sak att försöka nämna både digital infrastruktur, som är helt nödvändigt för att klara hela AI-utvecklingen framöver, och öppen data. Det är en viktig fråga på flera olika områden, inte minst när det gäller forskningsfrågor, som ska diskuteras här senare.

Det kan vi säkert få in på något sätt. Det känns inte kontroversiellt, utan det är kloka synpunkter.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då kommer vi till dagordningspunkt 5, Övriga frågor. Det är information på samtliga. Det skulle därför vara bra om närings- och innovationsministern är tydlig med om du ger en samlad beskrivning av ärendena eller om du önskar dela upp dem.

Anf. 10 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Jag har inget särskilt att säga utan är öppen för att svara på frågor på de punkter som EU-nämnden har intresse av, ifall det är något som vi ska fördjupa oss kring. Ni får avgöra vilka frågor vi ska gå igenom och om ni vill göra det specifikt.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Det verkar inte som att det föreligger några frågor på informationspunkterna. Då tackar vi närings- och innovationsminister Damberg med medarbetare för medverkan vid dagens EU-nämndssammanträde. Vi önskar er en trevlig helg när den kommer.

2017/18:46
21 september

Anf. 12 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Och jag vill tacka EU-nämnden för den här mandatperioden. Det här borde vara sista gången jag är här, för den här mandatperioden i alla fall.

§ 2 Konkurrenskraft – forskning
Statssekreterare Malin Cederfeldt Östberg
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 29 maj 2018
Återrapport från informellt ministermöte den 17 juli 2018
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
konkurrenskraft den 28 september 2018

2017/18:46
21 september

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Vi välkomnar statssekreterare Malin Cederfeldt Östberg till dagens EU-nämndssammanträde.

Vi har först återrapporter från möte i rådet den 29 maj 2018 och från informellt ministermöte den 17 juli 2018. Önskar statssekreteraren tillägga något där?

Anf. 14 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Jag hänvisar till de rapporter som har skickats ut och har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Det föreligger inte heller några frågor från nämnden.

Vi går vidare på rådsdagordningen och börjar med dagordningspunkt 6, Horisont Europa-paketet.

Anf. 16 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Ordförande! På konkurrenskraftsrådet den 28 september behandlas forskningsfrågorna, och ordförandeskapet har satt upp två frågor på agendan. Det är dels en riktlinjediskussion som rör förslaget till ramprogram, Horisont Europa, dels en riktlinjediskussion som rör den planeringsprocess som kommissionen föreslår som förberedande för ramprogrammet.

Som ni vet löper nuvarande ramprogram ut år 2020. Kommissionen föreslog ett nytt ramprogram i juni och kallar det Horisont Europa. Förslaget är uppdelat i två delar. Förslaget till ramprogram beskriver strukturen på programmet och de regler som ska gälla för deltagande. Och det särskilda programmet beskriver innehållet och själva genomförandet.

Regeringen välkomnar kommissionens förslag. Det bygger på många sätt vidare på det ramprogram som gäller i dag, även om nya delar föreslås. Regeringen anser också att den föreslagna strukturen av ramprogrammet är relevant.

Även om kommissionen har hittat en god balans i förslaget finns det naturligtvis områden som kan förbättras. Men det finns också områden som vi behöver bevaka under den kommande förhandlingen, så att ingenting händer i de delar som vi tycker är viktiga.

För regeringen är det några grundläggande principer som är viktiga och som jag särskilt vill framhålla. Det är viktigt att fördelningen av medel av programmet görs utifrån kvalitet, så kallat excellens. Det är de bästa förslagen som ska finansieras. De forskningsinsatser som görs ska också få genomslag i samhället. Och det ska finnas en tydlig europeisk nytta med investeringar, jämfört med vad vi kan göra på nationell nivå. Det är därför

viktigt att den huvudsakliga projektformen inom ramprogrammet är just samarbetsprojekt. Regeringen bedömer att de här principerna är tillfyllest i förslaget. Detta kommer vi också att framföra på rådet.

Detta är särskilt viktigt eftersom vi vet att flera medlemsstater förordrar en fördelningsmodell som även syftar till att jämna ut forsknings- och innovationskapaciteten över Europa. Regeringen anser naturligtvis att det är viktigt att det finns och att vi förstärker forsknings- och innovationskapaciteten inom hela EU. Men det finns andra program som syftar till det snarare än ramprogrammet för forskning. Jag tänker inte minst på sammanhållningspolitiken som mer syftar till sådana investeringar.

I pågående ramprogram finns det insatser för att stödja mer samarbeten mellan stater som har olika forskningskapaciteter. Och regeringen anser att sådana aktiviteter kan fortsätta på den nivå som vi har i dag. Ungefär 1 procent av budgeten i det nuvarande ramprogrammet används för detta. Men i övrigt förordrar regeringen starkt – det nämnde jag också tidigare – att det är de bästa projekten som ska få finansiering inom ramen för det här programmet.

Som ni vet anser regeringen att hela EU-budgeten måste minska när Storbritannien lämnar unionen nästa år. Forskning och innovation tillhör de områden som främjar konkurrenskraft och jobbskapande, vilket gör att regeringen prioriterar dessa områden men inom ramen för en minskad budgetram. Trots att forskning tillhör de prioriterade områdena kan vi komma att behöva acceptera neddragningar beroende på hur förhandlingarna om budgetramen går.

Jag kan också konstatera att det finns en bred samsyn bland svenska aktörer om flera av de synpunkter som regeringen avser att föra fram. Det gäller inte minst förhållningssättet att EU:s forskningsprogram ska bidra till FN:s hållbarhetsmål och Agenda 2030 och att ramprogrammet bör ses som en förutsättning för ökad tillväxt och nya jobb inom EU.

Förenklingar för deltagarna är en prioriterad fråga för regeringen. Kommissionen har bra ambitioner i förslaget. Nu är det naturligtvis viktigt att se till att det blir verkliga förenklingar i praktiken. Till exempel anser regeringen att nationellt godkända redovisningsmodeller också ska gälla för projekt inom ramen för det här programmet.

Kommissionen har även en ambition om att både forskning, inklusive grundforskning, och innovation ska kunna finnas med i alla delar av programmet. Detta anser regeringen är viktigt. Vi kommer att bevaka det under hela förhandlingen.

Regeringen anser även att vissa frågor som kommissionen föreslagit som horisontella måste tydliggöras. Det gäller både samhällsvetenskaplig forskning och humanioraforskning, liksom jämställdhet. Det är exempelvis viktigt att särskilda forskningsinsatser inom samhällsvetenskap och humaniora kan genomföras inom ramen för Horisont Europa.

Slutligen vill jag nämna att det finns en diskussion kring den rättsliga grunden för det särskilda programmet. Kommissionen har föreslagit att den legala grunden för det särskilda programmet ska vara både artikel 182 och artikel 173 i fördraget om EU:s funktionssätt. Artikel 182 handlar om ramprogrammet för forskning. Artikel 173 handlar om industripolitik. Rådets rättstjänst har uttalat sig om detta och menar att ramprogrammet

inte kan baseras på artikel 173. Flera medlemsstater har stött rättstjänsten. Men kommissionen kvarstår än så länge vid sin hållning. Regeringen anser naturligtvis att det är viktigt att ramprogrammet utgår från rätt del av fördraget. Vi delar den bedömning som rådets rättstjänst har gjort.

Med det är jag beredd att svara på frågor och kommentarer innan vi går vidare till nästa punkt.

Anf. 17 BETTY MALMBERG (M):

Herr ordförande! Jag tackar statssekreteraren för föredragningen.

Det talade ordet gäller, heter det ju. Under statssekreterarens föredragning kom det upp några frågeställningar som inte framgår av ståndpunkten men som jag tycker är viktiga. Jag tycker att det är intressant att höra statssekreteraren nämna frågan om att sluta forskningsgapet. Kommissionen har föreslagit en omfördelningsmekanism. Vad jag förstår avser inte regeringen att följa detta, utan har en egen uppfattning – det är excellens som ska gälla. Detta skulle jag gärna vilja få ett tydliggörande av.

Överläggningen i utbildningsutskottet skedde under sommartid, och få ledamöter var närvarande. Jag var själv inte där. Jag tror att det var elva ledamöter som var på plats. Dessutom har det hänt en hel del. EU presenterade sin långtidsbudget strax före sommaren, och en informell överläggning med ministerrådet har ägt rum. Vi har några frågor som vi framgent grannar på.

Först och främst skulle jag vilja höra statssekreterarens syn på två stycken som man har lyft bort från den nuvarande ståndpunkten, som ändå godkändes i utbildningsutskottet. De rör till exempel förenklingar – hur man ska jobba för att göra det enklare för folk att söka pengar, att genomföra sina projekt och att återrapportera sina projekt. Det handlade också om att det är viktigt att vi hittar synergier med andra program inom EU för att förmera nyttan. Jag undrar om det finns något särskilt skäl till att regeringen har valt att plocka bort detta från den ståndpunkt som vi får på bordet inför det här mötet.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Jag instämmer i stort i det som har framförts av statssekreteraren. Jag tycker att de horisontella aspekterna av hållbarhet, humaniora och jämställdhet är extremt viktiga och måste genomsyra forskningspolitiken på alla områden. Det känns också naturligt att det är de bästa och mest excellenta projekten som ska få medel.

Men samtidigt vill jag fråga om det kanske inte kan finnas en motsättning till just jämställdhetsaspekten. Vi vet att så kallade excellenta forskningsmiljöer tenderar att premiera manliga professorer och att det helt enkelt blir mer forskningsmedel till män på kvinnors bekostnad. Om vi nu tycker att jämställdhetsdimensionen ska genomsyra forskningspolitiken kanske vi inte bara kan säga ensidigt att det är excellens som ska prioriteras; den måste viktas mot jämställdheten. Om man ensidigt pratar om excellens kan det också vara så att det konserverar en viss form av forskning, medan ny innovativ forskning kanske inte kan slå sig fram på samma sätt. Jag skulle vilja veta hur regeringen hanterar den motsättningen. Jag ser i alla fall en liten intressekonflikt här.

Sedan undrar jag om den legala grunden. Är det så att man kan ha två rättsliga grunder, i det här fallet 173 och 182? För mig personligen låter det märkligt att forskningspolitik ska ha industripolitik som rättslig grund.

Anf. 19 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Jag tackar för frågorna. Jag börjar med Betty Malmbergs frågeställningar.

Du tog upp frågan om excellens och breddning. Här är det som jag sa: Den svenska linjen och regeringens linje har hitintills varit att det är excellens som ska vara det övergripande målet. Vi vet att detta kommer att bli en stor diskussion. I dagens program finns mekanismer för detta. Man kallar det "twinning" och "teaming". Ungefär 1 procent av ramprogrammet går till den typen av samarbeten mellan olika länder och olika forskningsinstitutioner med olika kapacitet. Man har också möjligheter att till exempel ha gästprofessorer och så vidare i det samarbetet. Vi har sagt att det är excellens som ska vara grunden men att dagens program ger en viss öppning.

Vad gäller de två andra punkterna uppskattar jag att du ställer frågor. Inte minst tycker vi att synergier med andra program är en viktig punkt. Jag tog upp den med utbildningsutskottet en varm sommardag. Synergier med sammanhållningspolitiken är naturligtvis viktiga, men det finns också andra program. Det digitala programmet är ett sådant, men nu kommer jag inte riktigt ihåg vad programmet heter. Det kan också finnas beröringspunkter med andra program. Vi lyfter fram just att det är viktigt att vi har synergier, så att vi blir så effektiva som möjligt i våra olika delar.

När det gäller förenklingar finns det som jag sa förslag från kommissionen om detta. Jag tror att vi behöver vara mycket nogra med att det faktiskt blir förenklingar i praktiken. Det här är också någonting som forskarsamhället framhåller väldigt tydligt för oss, inte minst att det ska vara nationella redovisningsmodeller som ska kunna bli godtagbara inom ramen för projekt i ramprogrammet. Detta är någonting som vi också har lyft fram tidigare.

Jag uppskattar Jens Holms viktiga frågeställning om excellens kontra jämställdhet. Sverige har fört fram att jämställdheten behöver genomsyra hela ramprogrammet. Kommissionen har också efterfrågat ytterligare hjälp och synpunkter på hur man kan göra detta. Man kan tänka sig att det kan sättas upp operativa mål för jämställdhet i det särskilda programmet. Men det är naturligtvis också viktigt att jämställdheten genomsyrar hela ramprogrammet när det gäller inte minst ERC:s arbete. Här finns det skrivningar i förslaget där man pekar på fördelning, representation och så vidare. Men detta är någonting som vi kommer att behöva fortsätta att följa och förstärka. Som sagt uppfattar jag att kommissionen har lyft fram denna fråga på ett ganska öppet sätt. Man ser gärna att vi hjälper till i det arbetet. Jämställdheten är en fråga som Sverige har lyft fram och som givetvis vi även fortsättningsvis ska driva.

Den legala grunden diskuteras ju här, och där har kommissionen och rådets rättstjänst olika uppfattningar. Jag uppfattar att de allra flesta medlemsländer håller sig på rådets rättstjänsts linje. Det är också den bedömning vi gör: Det är artikel 182 som ska vara den rättsliga grunden för ramprogrammet Horisont Europa, inte artikel 173, som berör industripolitik.

Anf. 20 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för redogörelsen. Sverigedemokraterna var kritiska till Horisont 2020, och vi är även kritiska till Horisont Europa. Jag får dock säga att det är positivt att regeringen betonar tydlig nytta, redovisning och effektivitet. Man öppnar också för att acceptera budgetneddragningar. Det är väl just när det kommer till budgeten som vi från Sverigedemokraternas sida ser ett stort behov av att minska utgifter på EU-nivå. Här talas det om utgifter på upp till 100 miljarder euro.

Även från Sverigedemokraternas sida tycker vi att utbildning, innovation och forskning är bland de bättre saker som EU sysslar med. Vi välkomnar sådana satsningar, var i världen de än sker. Det är viktigt. Men finansieringen ser vi med oro på. Det här gör det svårare att få till stånd en minskning av EU:s budget. Det vore önskvärt om regeringen i alla fall var tydlig med att man bör försöka minska detta i pengar, även om andelen i budgeten kanske inte ska minska. Med anledning av detta anmäler vi avvikande mening.

Anf. 21 BETTY MALMBERG (M):

Jag tackar statssekreteraren för svaret. Med tanke på att vi har samsyn kring de frågor som bland annat rör det här med att få till synergier samt även förenklingsprocesser undrar jag om statssekreteraren helt enkelt kan ansluta sig till att de två stycken som blev godkända i utbildningsutskottet bör återinföras i den svenska ståndpunkten. Om statssekreteraren vill kan jag läsa upp dem, för jag har dem på pränt här.

Det första stycket lyder: "SE bör verka för att uppnå starkare synergier mellan sammanhållningspolitiken och forsknings- och innovationspolitiken. Delar av strukturfondsprogrammen och ramprogrammet för forskning och innovation kan på olika sätt komplettera varandra. Det gäller även synergier med andra EU-program som Ett digitalt Europa och Kreativa Europa."

Det andra stycket lyder: "Administrativa processer kring programmet ska underlättas och effektiviseras för sökanden i samtliga stadier, ansökningsförfarande, uppföljning och rapportering. Nationella redovisningsprinciper ska gälla vid ekonomisk rapportering av aktiviteter."

Jag undrar om statssekreteraren och regeringen kan ansluta sig till att detta återinförs.

Sedan har jag en fråga som rör budgeten. Vi kan tvingas acceptera att det blir neddragningar inom forskning och innovation, skriver regeringen i sin ståndpunkt.

Vi kan ha olika diskussioner om nivån på EU:s totala budget, men när vi ser till just styrkeområdet forskning och innovation ser vi att EU:s andel globalt sett växer långsammare än vad som är fallet för USA eller Asien, till exempel Kina och Sydkorea. Detta står också i regeringens egen faktapromemoria.

EU 2020 satte ett mål om att 3 procent av EU:s bnp skulle investeras i forskning och innovation, men som läget är när vi väl inte detta mål. Därför förvånar det oss att regeringen kan tänka sig att acceptera neddragningar just inom området forskning och innovation. Vi har följande förslag till skrivning:

Förslaget till ramprogram för forskning och innovation är ett av flera sakområdesförslag under förhandling om nästa fleråriga budgetram för 2021–2027. Sveriges ståndpunkt ska vara en budget i balans och att inga besparingar bör ske på prioriterade områden såsom forskning och innovation. Att investera i forskning och innovation är en långsiktig och viktig investering för att säkra EU:s konkurrenskraft.

Detta är ett stycke som vi skulle önska att regeringen kunde ta till sig.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag har själv någon gång fastnat i att vilja lägga till en mening i texten. Det är ju relevant att tala om innehållet, men det är slutligen det talade ordet här vid nämnden som är den ståndpunkt som regeringen får med sig.

Anf. 23 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Jag uppfattade inte att det fanns en frågeställning från Sverigedemokraterna utan mer en anmälan om avvikande mening.

De ståndpunkter som jag tog upp i utbildningsutskottet kan vi absolut ta med även i dessa delar; både synergier och förenklingar är viktiga för regeringen.

När det gäller budgeten är det MFF-förhandlingen som behöver vara den övergripande diskussionen, och den förs också i andra delar än på KKR. Den förs i ett annat råd.

Jag delar verkligen ambitionen – forskning och utveckling är viktigt för Europa, för tillväxt och för möjligheten att skapa fler jobb. Det är viktigt att EU investerar inom ramen för detta program, men det är naturligtvis också viktigt att varje medlemsstat tar sitt ansvar att investera och att göra de investeringar som krävs för att hela Europa ska utvecklas på ett bra sätt.

Här är det också viktigt att det inte blir så att länderna nationellt kan kliva tillbaka bara för att vi inom ramen för EU-samarbetet går in med stora investeringar. Vi behöver göra både och.

Det viktiga när vi ser till den stora MFF-förhandlingen är att det förslag som finns innebär väldigt stora kostnader för Sverige. Det är viktigt att vi är tydliga med att detta inte kan accepteras och att vi inom ramen för EU-samarbetet vill prioritera frågor som forskning och innovation och även andra delar som handlar om säkerhet, trygghet och så vidare.

Vi måste därmed titta på vad vi kan dra ned på. Vi har från regeringens sida lyft fram sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken. Det är dessa mer traditionella områden som får stå tillbaka. Det är den övergripande ståndpunkten.

För att vi ska få ett tryck i denna förhandling måste vi också vara tydliga med att det är denna pengapåse som gäller. Till syvende och sist kan det innebära att vi behöver acceptera neddragningar också på detta område, med ett tydligt medskick om att varje medlemsland måste ta ett ansvar för att investera i tillväxtfrämjande åtgärder.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Ordet går först till mig själv.

Jag är inte säker på att jag riktigt förstod Betty Malmberg från Moderaterna korrekt. När det gäller budgeten tycker jag i detta skede – från Miljöpartiets sida – att jag inte vill skriva att vi inte ska göra några

besparingar på detta område. För mig känns det som att vi föregriper den stora budgetdiskussionen, även om jag har precis samma ambition som Betty Malmberg och statssekreteraren här har redogjort för.

Jag tycker att det är lite tidigt att gå in på enskilda områden och säga att man inte får skära just här. Men där kan vi ju ha olika uppfattningar, och jag kan också ha missförstått Betty Malmberg.

Anf. 25 JOHAN HEDIN (C):

Det är ju ingen som tvekar om att det är oerhört viktigt med denna gemensamma forskningssatsning, för vi har gemensamma problem i världen och i Europa. Det är bara att titta på denna sommar med klimathoten.

Ett enormt hot mot vår hälsa är antibiotikaresistensen. Detta är någonting som vi måste attackera med kraft. Jobb, företagande och tillväxt är helt beroende av att vi hänger med i teknikutvecklingen.

Säkerhetshotet mot Europas länder – garanten för vårt oberoende – har en stark påverkan på forskningen. Det gäller både teknisk forskning när det gäller krigsmateriel och forskning om hur vi förstår mekanismer – inte minst framväxten av auktoritär nationalism och populism i Europa, som hotar att dra isär våra länder och vår kontinent.

Detta är ett område som är mycket viktigt. Jag delar Betty Malmbergs uppfattning att vi bör ha en starkare skrivning om att vi inte kan låsa fast oss vid att denna budget är fredad givet att vi måste dra ned på budgeten i och med Storbritanniens utträde. Jag skulle vilja se en starkare skrivning, i stil med den som Betty Malmberg föreslog, om att vi så långt det är möjligt verkligen vill freda forskning och innovation.

Anf. 26 ROBERT HALEF (KD):

Jag vill också instämma i det stycke som Betty Malmberg läste och som även Centerpartiet ställde sig bakom. Från Kristdemokraternas sida tycker vi att denna text är bra, och vi yrkar bifall till att den ska finnas med i Sveriges ståndpunkt på detta område.

Anf. 27 BARBRO WESTERHOLM (L):

Liberalerna vill stärka EU. Vi är emot budgetneddragningar, i synnerhet när det gäller området forskning och innovation, som är så viktigt för EU:s konkurrenskraft och framtid. Jag håller med om det som Betty Malmberg från Moderaterna framförde om att detta område ska skyddas. Det är en långsiktigt viktig investering, och här ska det inte göras några neddragningar. Detta är ett prioriterat område.

Jag sällar mig till vad M och C säger här – detta ska lyftas fram som ett prioriterat och skyddat område.

Anf. 28 MARIE GRANLUND (S):

Det är en klassisk svensk ståndpunkt, oavsett vilken regering som har suttit, att vi vill främja forskning och utveckling. Detta har vi drivit på för oavsett partifärg. Som statssekreteraren säger är det jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken som borde stå för de främsta nedskärningarna.

Vi är ju jättetuffa och säger att vi ska vara snålast i Europa när det handlar om medlemsavgifter och annat. När Storbritannien nu lämnar EU

är det drastiska besparingar som måste göras. Detta måste vi verkligen kämpa för, och jag vet att regeringen kommer att göra det oavsett vilken regering som kommer att sitta.

Då tror jag att det är lite naivt att säga att man absolut inte skulle kunna göra några besparingar på forskning och innovation. Är det bättre att Sverige får högre medlemsavgift? Detta måste man någonstans ställa i relation.

Skulle man inte i stället kunna hitta någon mer positiv skrivning? Skulle man inte i stället kunna skriva att vi kommer att göra allt för att forskning och utveckling ska premieras, eller något liknande? Det står så negativt nu – skulle man inte kunna göra någon ansats framåt?

Anf. 29 JENS HOLM (V):

Jag tänkte precis som Marie Granlund. Vi vill ju alla värna Horisont. Det har ju varit utsatt för neddragningar tidigare, så jag tycker att det är bra med skarpa formuleringar om detta. Samtidigt känns det lite dumt att binda sig alltför hårt vid budgettekniska formuleringar. Om vi kan skriva positivt, i den anda som Marie var inne på, tycker vi att det är en bra idé.

Anf. 30 BETTY MALMBERG (M):

Det är glädjande att höra att det finns samsyn om detta och att det behövs en mer positiv retorik om frågeställningen. Jag tycker att vi annars binder fast oss lite negativt.

Det kanske finns bättre förslag, men Sveriges ståndpunkt ska vara en budget i balans och att forskning och innovation ska prioriteras, eller någonting sådant. Är det så att vi prioriterar är det också detta vi kommer att värna mest.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Har statssekreteraren kanske något förslag, utifrån den ursprungliga formuleringen, som av nämnden kan uppfattas som tydligare och skarpare på området?

Anf. 32 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Jag tror att det är viktigt att knyta an till den diskussion om synergier som vi hade alldeles nyligen. Om vi ska få till bra synergier mellan olika program tror jag att det vore okökt att låsa ett av programmen och säga: "Här gör vi inga neddragningar!" Då får vi inte till de synergier som vi behöver, med sammanhållningspolitiken och annat. Om man upplever att vi har låst en pengapåse är risken stor att det inte blir den effektiva synergi som vi är ute efter.

Jag är lite tveksam till att helt låsa detta. Jag tror inte att det vore klokt att göra det – inte heller för detta program i sig. Jag tror att vi behöver visa på att det ska vara effektiva program i alla delar och att synergier ska syfta till det, så att vi inte får en kostnadsöverföring från andra program till Horisont Europa. Då är också risken att vi förlorar frågor som excellens.

Jag tror att det är viktigt att vi har en tydlig linje vad gäller att forskning och innovation är en tydligt prioriterad fråga för Sverige, och jag uppfattar att det finns en väldigt tydlig samsyn om detta i rummet. Detta har vi fört fram, och jag tycker att vi ska fortsätta att föra fram det.

Men nu när Storbritannien lämnar unionen bör vi också vara tydliga med att vi behöver vara budgetrestriktiva och att vi måste ta ansvar för detta i alla delar av programmen, så att vi får tydliga och bra program i alla delar.

Jag ber om två minuter, så att vi kan titta lite på exakt hur ståndpunkten ser ut och se om det finns någonting vi kan göra. Jag vill ändå vara tydlig med det medskick som jag just gjorde.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Alla nämndens ledamöter kan väl titta på det utsända underlaget. Nu är det ju det talade ordet som gäller, och det är svårt för mig att komma ihåg exakt hur statssekreteraren formulerade sig, men om ni tittar på s. 8 i det utsända underlaget ser ni att det står i regeringens förslag att omprioriteringar inom den minskade totala ramen bör ske till förmån för gemensamma åtgärder som konkurrenskraft, forskning och innovation.

På s. 9 konstateras att det kan vara så att vi kan behöva acceptera att det sker minskningar även här, i relation till hela budgetpaketet.

Vi kan väl ge statssekreteraren två minuter, så funderar vi alla i våra grupper och lyssnar sedan på varandra igen.

Vi ajournerar oss i några minuter.

Ajournering

EU-nämnden beslutade kl. 10.44 på förslag av ordföranden att ajournera samrådet.

Återupptaget samråd

Samrådet återupptogs kl. 10.48.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Då återupptar vi sammanträdet. Vi ska lyssna på statssekreteraren först.

Anf. 35 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Tack för gott samarbete! Jag uppfattar att vi i mångt och mycket har en gemensam bild av dessa frågor om att vi behöver argumentera starkt för en budgetrestriktiv linje, mot bakgrund av att Storbritannien lämnar unionen.

Forskning och innovation är viktiga frågor. Det är jobbskapande. Det är tillväxtfrämjande. Det har också varit den övergripande ståndpunkten från regeringens sida att de delarna behöver prioriteras, jämfört med jordbrukspolitik och sammanhållningspolitik som behöver stå tillbaka.

Vårt förslag, som jag uppfattar att vi har diskuterat lite här, är att vi gör en strykning i slutet av ståndpunkten i den kommenterade dagordningen. Det innebär att vi sätter punkt efter "minska" i den sista meningen, som börjar med: "Sveriges linje är dock alltså att hela budgeten ska minska – – –." Då går vi inte in på det ytterligare kring just det här programmet.

Anf. 36 BETTY MALMBERG (M):
Herr ordförande! Vi har jämkat oss med det förslaget, så vi stöder det.

Anf. 37 BARBRO WESTERHOLM (L):
Vi i Liberalerna har en annan syn på budgeten, men det är i den stora helheten. Den här strykningen gör att vi står bakom den.

Anf. 38 JOHAN HEDIN (C):
Ja, den strykningen ger precis det som jag var ute efter i mitt inlägg. Jag vill ha en skarpare totalskrivning.

Anf. 39 ROBERT HALEF (KD):
Jag instämmer också.

Anf. 40 JENS HOLM (V):
Ja, vi instämmer också. Det är bra att stryka detta.

Anf. 41 MARIE GRANLUND (S):
Absolut.

Anf. 42 ORDFÖRANDE:
Och Jonas Eriksson, Miljöpartiet: Ja.
Vad bra! Finns det några andra frågor när det gäller regeringens ståndpunkt som ni önskar lyfta upp?

Anf. 43 BETTY MALMBERG (M):
Jag ber om ursäkt, herr ordförande och nämnden, för att vi tar upp diskussionen här. Men som jag sa inledningsvis i mitt första anförande är det mycket som har skett under sommaruppehållet – det har i alla fall mer eller mindre varit ett uppehåll. Eftersom detta är en så pass viktig del – vi pratar alla om hur viktigt det är att värna forskning och innovation, och det rör stora pengar – vill vi ändå ta tillfället i akt att föra fram ståndpunkten att det också handlar om vikten av hur man fördelar pengar inom själva ramprogrammet. Där uttrycker regeringen – det är snarare det enda man säger – att man välkomnar att pelare 2 är den stora pelaren.

Vi tycker att det är olyckligt att man till exempel inte någonstans också lyfter upp vikten av pelare 1. Vi är beredda på att man faktiskt skulle omfördela medel, för det är här vi har allt som rör forskningsinfrastrukturen, som vi vet är ett problem för många av lärosätena i Sverige i dag. Man har svårt att ”drifta” den infrastruktur som finns. Vi har forskarmobiliteten – den ligger inom pelare 1 – och vi har även grundforskningen. Det här tycker vi är viktiga sakområden som också bör framhållas. Vi är till och med beredda på att man faktiskt skulle omfördela medel till detta.

Dessutom, beträffande pelare 2, talas det om olika kluster och olika samhällsutmaningar som finns. Det vi ser är att det finns en risk för att det är här vi går in och politiserar forskningen, beroende på vilka frågeområden vi lyfter upp som viktiga sakområden att sedan beforska. Där tycker vi att det vore förtjänstfullt om vi helt enkelt kunde ha färre klusterområden och i stället kanske kunde ha bredare perspektiv i de

områden som lyfts fram. Till exempel skulle klimat kunna slås ihop med livsmedelsförsörjning – jag tror att det är två sådana sakområden.

Det är ståndpunkter som vi har. Jag undrar om jag kan få en reaktion från statssekreteraren.

2017/18:46
21 september

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Jag undrar om jag tolkar Betty Malmberg och Moderaterna rätt: Ni delar inte den prioriteringsbeskrivning som regeringen har i sitt förslag till ståndpunkt, första stycket.

Anf. 45 BETTY MALMBERG (M):

Nej. Det enda man lyfter upp är just det viktiga i att pelare 2 gynnas. Det är det man lyfter upp. De andra kommenterar man inte. Jag vet inte riktigt varför man väljer att inte göra det.

Anf. 46 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Som jag sa tycker regeringen att strukturen på det nya ramprogrammet är relevant. Jag delar verkligen Betty Malmbergs åsikt att pelare 1 också är mycket viktig, inte minst ERC och de verksamheterna. Men överlag tycker vi att strukturen är relevant.

Sedan kommer det att finnas diskussioner kring klustren i pelare 2. Jag uppfattar i nuläget att diskussionerna kanske snarare handlar om att dela upp kluster ytterligare och att det kommer att vara viktigt för Sverige att poängtera att vi nog ändå tycker att strukturen som kommissionen har lagt fram är relevant. Strömningarna – så uppfattar jag det – går snarare åt det andra hållet: att man vill dela upp det i ytterligare kluster.

Jag tror att jag stannar där.

Anf. 47 BETTY MALMBERG (M):

Herr ordförande! Men då förstår jag att regeringen står kvar vid den skrivning som finns. Det förvånar, som sagt, att statssekreteraren ser värdet av att man också satsar mycket på pelare 1 men att det inte nämns över huvud taget.

I den här typen av diskussion måste ändå styrkeförhållandena mellan de olika pelarna komma upp till diskussion vid rådet, så att man faktiskt ser lite hur och var vi ska ha det. Vi ser att Europa inte minst har styrkeområden där.

Vi kommer att anmäla in en avvikande mening just i fråga om det stycket. Jag vet inte om jag ska läsa upp vår avvikande mening eller om jag bara kan ta den till protokollet. Jag lämnar en skriftlig del. Men det rör just detta och även frågan om öppenhet. Internationell öppenhet har statssekreteraren inte heller nämnt i dag.

Anf. 48 THOMAS STRAND (S):

Herr ordförande! Jag var med på det utskottsmöte då vi hade överläggningen om dessa EU-frågor. Då var det minst en representant från varje parti med, och vi var eniga om den här linjen, som nu Moderaterna motsätter sig. Jag tycker att det är lite märkligt att man kommer med det så här.

Jag stöder det som statssekreteraren säger och tycker att det är en bra skrivning.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag har uppfattat att Moderaterna har en avvikande mening i denna del men att det än så länge är Moderaterna ensamma som står för den. Är det någon annan som önskar ordet i denna fråga?

Anf. 50 BARBRO WESTERHOLM (L):

Vi hänger på.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns en majoritet för regeringens här redovisade inriktning samt en avvikande mening från Sverigedemokraterna och en oliklydande avvikande mening från Moderaterna och Liberalerna.

Då går vi vidare i rådsdagordningen till punkt 7, Strategisk planeringsprocess.

Anf. 52 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Ordförande! Ja, då gäller det planeringsprocess inför Horisont Europa och det förslag till särskilt program för Horisont Europa som jag nämnde tidigare och som vi diskuterade också under den förra punkten. Det är alltså det dokument som definierar innehållet i ramprogrammet.

Innehållet i ramprogrammet beskrivs i förslaget på en ganska generell nivå. Detaljer om vad som ska finansieras och när de olika insatserna ska ske kommer att behöva bestämmas framöver.

Kommissionen föreslår en särskild planeringsprocess för hur det särskilda programmet ska leda till tvååriga arbetsprogram för genomförandet av Horisont Europa, och kommissionen föreslår att medlemsstaterna ska vara delaktiga i den processen.

Ordförandeskapet har nu kommit fram med ett förslag på hur processen ska gå till. Planeringen består främst i att omvandla det som ingår i det särskilda programmet, som gäller i sju år, till tre fyraåriga planer för genomförandet.

Regeringen anser att det arbetet ligger väldigt nära det som i dag genomförs i genomförandekommittéerna inom ramen för det nuvarande programmet. Men i planeringen ingår även diskussioner och beslut om uppdrag, eller missions, som nämnden säkert har hört talas om, och partnerskapsprogram, som kommissionen har föreslagit ska genomföras inom ramen för Horisont Europa. Och de två delarna är av större politiskt intresse. Regeringen föreslår därför att den diskussionen lyfts till rådet och beslutas tillsammans med det särskilda programmet.

I diskussioner i rådsarbetsgruppen, kan jag informera nämnden om, så har ett större antal medlemsstater gett stöd för en sådan lösning, så regeringen bedömer därför att det finns goda möjligheter att få igenom en sådan ordning i rådet.

Jag stannar där och ger utrymme för nämndens kommentarer eller frågor.

Anf. 53 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Mot bakgrund av att vi lämnade avvikande mening på den föregående punkten gör vi det även här. Vi är kritiska till detta och skulle, för att hålla ned budgetmedlen, i stället gärna se en projekt-för-projekt-finansiering. Vi anmäler därför avvikande mening.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns majoritet för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande mening från Sverigedemokraterna.

Finns det någonting som statssekreteraren vill kommentera under Övriga frågor?

Anf. 55 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG:

Nej.

Anf. 56 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreteraren och önskar henne och hennes medarbetare en trevlig helg!

2017/18:46
21 september

§ 3 Justering

Se protokoll 2017/18:46.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statssekreterare Hans Dahlgren och hans medarbetare välkomna för att ge oss återrapport från det informella mötet med EU:s stats- och regeringschefer den 19–20 september.

Anf. 58 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Tack för möjligheten att få lämna den här rapporten, som alltså handlar om det toppmöte som ägde rum i Salzburg i onsdags kväll och i går med EU:s stats- och regeringschefer. Några beslut fattades inte, och det gjordes inte heller något gemensamt uttalande från detta toppmöte.

Som statsministern redovisade här inför nämnden i onsdags var det tre punkter som stod på dagordningen. Det skulle handla om migration, det skulle handla om inre säkerhet och det skulle handla om brexit. Mötet inleddes på onsdagskvällen med migration och vad som har hänt på det området sedan Europeiska rådet hade sitt toppmöte senast i juni.

Antalet flyktingar och migranter som tar sig över den centrala Medelhavsrutten har ju gått ned. Antalet så kallade irreguljära gränspassager över Medelhavet har nästan halverats jämfört med samma period förra året. Samtidigt är situationen fortfarande kritisk, och ett stort antal människor omkommer fortfarande på väg över Medelhavet. Och det kan naturligtvis komma fler, så det här är någonting som EU verkligen måste ta tag i.

Efter diskussionen i onsdags kväll kan man konstatera att det fortfarande råder delade meningar om hur migrationsfrågan ska lösas inom Europeiska unionen. Vår statsminister betonade att det fortfarande är viktigt att få till stånd ett fungerande system för fördelning av asylsökande så att alla inom Europeiska unionen tar ett gemensamt ansvar, att det finns ett behov av en reform av Dublinsystemet med ett gemensamt asylsystem och att detta helt enkelt är nyckeln för att få ett fungerande system på plats inom EU. Det är till exempel svårt att se att de förslag som nu diskuteras om så kallade landstigningsplattformar eller kontrollcenter på vardera sidan om Medelhavet ska kunna fungera om man inte har ett omfördelningsystem som visar var de som har rätt att söka asyl ska få söka denna asyl.

Av den här diskussionen i Salzburg blev det också tydligt att många ville att man skulle fortsätta att samarbeta med länder utanför Europa, inte minst med länderna i Nordafrika, och därför börjar man också nu planera för ett toppmöte med Arabförbundet i början av nästa år. Detta om migration.

Temat för den så kallade ledaragendan, som ju är det här nya konceptet som Donald Tusk arbetar med, var den här gången som bekant inre säkerhet. Där framförde statsministern till att börja med under diskussionen sitt tack till de andra medlemsstaterna för det stöd och den hjälp som Sverige fått under de svåra skogsbränderna i somras. Han menade att detta inte minst visade hur viktigt EU-samarbetet är också för vår säkerhet i Sverige. I sitt inlägg bejakade statsministern också behovet

av mer samarbete inom säkerhetsområdet, men han var även tydlig med att de förslag som presenterats behöver behandlas i sedvanlig ordning.

När det gäller till exempel att ingripa mot terrorframkallande innehåll på nätet tryckte han på att förslagen måste stämma överens med den svenska grundlagen och måste vara utformade på ett sådant sätt att de inte inverkar negativt på våra fundamentala rättigheter såsom yttrandefrihet och så vidare. Andra regeringschefer gjorde samma slags markeringar.

En annan fråga som diskuterades under inre säkerhet var det nya förslaget om att förstärka Frontex med upp till 10 000 gränsvakter. Där markerade statsministern, liksom även andra ledare, att det behövs fler och fortsatta klarlägganden och diskussioner innan man kan ta ställning till frågor som gäller den här styrkans mandat, storlek och inte minst hur den ska finansieras.

Det fanns tydliga tecken, tycker jag, på att diskussionen i Salzburg pekar på att det finns ett stöd för mer av samarbete om säkerhetsfrågorna, och det handlar om flera saker: ett förbättrat gränsskydd, ökat skydd mot cyberhot och samarbete för att motverka terrorism, för att ta några exempel. Exakt hur det här ska ske och i vilken omfattning kommer att diskuteras vidare inom EU. De nya förslag som kommissionen redan har lagt fram på det här området kommer naturligtvis att diskuteras med riksdagen i vanlig ordning och sedan komma hit till EU-nämnden innan det är dags för beslut. Detta om inre säkerhet.

Till sist några ord om brexit. Där var upplägget sådant att premiärminister May under onsdagskvällen fick tillfälle att själv ta till orda om sitt perspektiv på förhandlingarna. Hon talade till att börja med mer principiellt, utifrån sitt perspektiv, om vilka bevekelsegrunder britterna hade haft för att bestämma sig för att lämna Europeiska unionen. Det var naturligtvis ingen diskussion eller förhandling mellan henne och de övriga 27 ledarna, men hon gav ett medskick och sa att EU-sidan nu måste ha en beredskap att kompromissa. Sedan var hon också tydlig med en annan sak, nämligen att hon inte alls såg någon möjlighet för en andra folkomröstning i Storbritannien, en fråga som ju diskuteras alltmer livligt. Men för hennes del var det ingen option, om man säger så.

Själva diskussionen om brexit fördes i stället dagen efter vid den lunch där de 27 EU-ledarna var samlade. Man kan notera att sammanhållningen bland de 27 fortfarande är mycket stark – överraskande stark säger en del – och det finns, skulle jag säga, på vår sida en uppfattning att det i den deklaration om den framtida relationen som vi hoppas att vi ska komma överens om så småningom går att bygga vidare på en del av det som finns i Chequersöverenskommelsen från i somras. Det gäller alldeles särskilt områden som har att göra med säkerhetssamarbete och forskningssamarbete och kanske även andra saker. Men det står samtidigt klart att EU-27 och Storbritannien fortfarande står långt ifrån varandra när det gäller att definiera hur den framtida handelsrelationen ska se ut och hur den ska utformas.

När det gäller Irlandsfrågan, som ju är en stötesten som måste lösas innan man kan komma överens om ett utträdesavtal, tror jag att det finns en ambition från EU:s chefsförhandlare Michel Barnier att avdramatisera den frågan. Han pekar på att det redan i dag förekommer en del varukontroller inom unionen med Storbritannien, Irland och övriga länder som man skulle kunna utgå från när man skapar ett nytt system och som

ändå undviker en sådan här hård gräns mellan Nordirland och republiken Irland. Volymerna kommer förstås att bli mycket större i ett sådant arrangemang, men det borde gå, menar han, att hitta en praktisk lösning.

Det är inte många veckor kvar innan nästa toppmöte med Europeiska unionen. Det är i oktober, och det förutses en intensiv slutförhandling fram till dess som blir viktig för att gå i mål på de områden som återstår. Det finns också en beredskap, vill jag nämna, för att sammankalla ett extra toppmöte i november för att formalisera en uppgörelse, om det skulle behövas. Men vi måste vara tydliga med att vi måste komma så långt fram som det över huvud taget är möjligt i oktober. Det är inte så att vi plötsligt bara kan skjuta på hela förhandlingen för att vi har ett nytt toppmöte, och sedan kan det bli ytterligare ett nytt. Det går inte, utan nu är det oktober som vi ska förhandla inför.

Detta, herr ordförande, var min återrapport.

Anf. 59 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statssekreteraren för redogörelsen. Det är bra att Sverige fortfarande driver på frågan om migration och omfördelning. Det är ju någonting man redan har fattat beslut om, och då borde det faktiskt implementeras.

Hur ser den frågans behandling ut framöver? Är planen att frågan ska komma upp även på de kommande toppmötena, eller hur ska den hanteras?

Vad gäller brexit är det bara instämna i statssekreterarens ord om att det måste ske en lösning, och det måste ske ordnat. Jag kan personligen bara hoppas att Theresa May har fel och att det faktiskt blir en andra folkomröstning i Storbritannien.

Anf. 60 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för informationen!

Låt mig börja med migrationen. Precis som statssekreteraren säger är det tydligt att meningen om detta fortfarande är delad. Det är nog till och med en underdrift att säga så. Samtidigt är det viktigt att detta arbete fortgår och att man kan se var det går att komma fram. Man måste vara enträgen och trycka på i detta. Jag vill dock ändå understryka det jag sa i onsdags när statsministern var här, nämligen att det inte finns några snara lösningar och att det inte innebär att Sverige kan vänta med att självt utforma en mer långsiktig migrationspolitik än den vi har nu.

Jag har ett par frågor vad gäller diskussionen om landstigningsplattformarna. Var det en konkret diskussion om hur dessa skulle kunna utformas? Finns det ytterligare någon information? Eller var diskussionen mer generell om vad som behöver finnas på plats för att detta i sådana fall ska fungera? Statssekreteraren var inne på det lite grann.

Jag vill även ta upp den inre säkerheten. Jag uppfattar det som att det finns en samsyn i nämnden om vilka farhågor vi har när det gäller cyber- och informationssäkerhet kopplat till yttrandefrihet och frihet på nätet.

En sak blev jag inte riktigt klok på. Tusk ställde en specifik fråga om hur länderna såg på det här med 10 000 gränspoliser. Detta ligger ju ganska snart på agendan. Förslaget är att det inrättas redan 2019–2020. Fanns det ett starkt specifikt stöd för att det ska vara en prioriterad fråga? Eller blir slutsatsen att detta måste komma tillbaka i den ordinarie ordningen?

Jag har ytterligare en punkt jag vill fråga om, och den gäller brexit. Även här har vi en gemensam uppfattning om hur viktigt det är att få till både ett bra utträdesavtal och en bra framtida relation. I medierna kunde man efteråt uppfatta det som att EU-27 var tuffa gentemot May, att de inte gjorde några kompromisser och att de står fast. Vad är statssekreterarens uppfattning? Hur tufft var EU mot May? Hade hon anledning att känna sig så nedslagen som en del av medierapporteringen antydde?

Anf. 61 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Det är sagt, Marie Granlund, att migrationsfrågan kommer upp på toppmötet i oktober, men det pågår även en förhandlingsprocess som leds av det österrikiska ordförandeskapet. Det har genomförts ett antal intervjuer med varje medlemsstat om hur de ser på de förslag som finns om hur Dublinförordningen ska revideras. Vi har inte fått någon bra redovisning om vilka slutsatser ordförandeskapet har dragit av detta. Vår bild är nog inte att det ligger nära till hands att ett förslag snart kommer som skulle kunna samla enighet för detta. Det finns uppenbara motsättningar.

Sverige är väldigt tydligt med att alla delar håller ihop. Det gäller såväl vad man gör i tredjeland, hur man stärker sina gränser, som hur vi kan skapa ett ordentligt system för ett gemensamt ansvarstagande för asylsökande inom Europa. Andra medlemsstater är mer intresserade av bara den första och den andra delen. De tycker att ett gemensamt asylsystem inte är något för dem. Denna diskussion måste vi fortsätta med.

Sveriges utgångspunkt är att alla måste ta en del av ansvaret. Det kan inte bara vara vissa som ska göra detta. Den här diskussionen finns fortfarande på bordet, och detta ska rapporteras. Frågan återkommer alltså i den vanliga rådsstrukturen.

Till Karin Enström vill jag säga att det inte blev någon konkret diskussion om hur landsstigningsplattformarna skulle utformas. En sådan diskussion pågår mellan EU:s institutioner och medlemsstaterna med aktiv medverkan av UNHCR och IOM. Det är nödvändigt att dessa är med i det här resonemanget. De är dessutom garanter, så som vi ser det, för att detta ska utformas på ett sätt som respekterar internationell rätt och den humanitära rätten.

Det har inte fattats något beslut om 10 000 gränsvakter, men det fanns många frågor om kommissionens förslag om detta. Det var inte bara vår statsminister som ställde frågor om mandat, inriktning, varför det behövs så här många och hur det hela ska finansieras. Det gör att jag inte kan säga att Europeiska rådet har uttalat ett starkt stöd för detta; det har man inte gjort utan det är en diskussion som fortsätter. Och den kommer som sagt tillbaka till riksdagen.

Det ställdes en fråga om huruvida EU-ledarna har varit tuffa eller inte mot Theresa May. Det förekom som sagt ingen diskussion mellan dem och henne under onsdagskvällen. Hon gav sina reflektioner under cirka tio minuter. Sedan blev det en intern diskussion. Några har gett uttryck för vad den utmynnade i och vad man ska dra för slutsatser av den. Jag håller med Michel Barnier som berättade för EU-ledarna om nödvändigheten av att avdramatisera en del kring några av aspekterna. Det är något att ta fasta på. Där finns en viss flexibilitet som man kanske kan utnyttja.

Det finns å andra sidan anledning att se att avståndet är ganska rejält när det gäller just handelsfrågorna. Frågan är om man kan komma överens om det eller om man måste hitta en annan form framöver.

2017/18:46
21 september

Anf. 62 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! När det gäller migration noterar vi som väntat att det finns en omfattande oenighet rörande omfördelningsmekanismer och sådant. Jag noterar att det i medierna har rapporterats om att Kurz och ordförandeskapet har varit tydliga med att detta är en hopplös fråga och att man inte kommer att nå enighet. De såg gärna att man lade detta åt sidan. Vårt önskemål är att även den svenska regeringen kan anamma den synpunkten.

I stället skulle man kunna fortsätta på det positiva fokus som ordförandeskapet har vad gäller gränsskydd. För om man kan upprätthålla EU:s yttre gränser kommer det heller inte att finnas ett stort problem med behovet av omfördelning. Då skulle EU:s länder i stället kunna fokusera på en effektiv biståndspolitik och på att hjälpa så många människor som möjligt. Så många flyktingar som möjligt skulle kunna hjälpas genom att vi helt enkelt hjälper fler människor på plats i stället för att göra det på ett mycket dyrare och mer inhumant sätt. Detta gör ju att många av dem dör varje år i europeiska vatten. Det har under många år förts en tragisk migrationspolitik i EU. Jag hoppas att vi kan börja åstadkomma en mer human flyktingpolitik så småningom.

En annan del jag vill ta upp är brexit. Det förekom visserligen inga stora diskussioner. Av det man har kunnat utläsa i medierna fanns ett tydligt budskap från båda parter. Theresa May var tydlig med att det är Chequersplanen som är på bordet. Det finns inget annat. Samtidigt är Tusk, Macron och Merkel tydliga med att det inte blir några kompromisser. Det känns som att vi går mot en ökad risk dag för dag för ett no deal, vilket skulle drabba Sverige, Europa och britterna. Ingen gynnas av detta.

Sverigedemokraternas budskap är fortfarande att man bör vara villig att göra långtgående kompromisser för allas bästa. Sverige är beroende av goda relationer med Storbritannien framöver. Inställningen att man absolut inte vill kompromissa med de fyra rättigheterna är kanske ett bra budskap för att skrämma andra länder från att lämna EU, men det är inget som gynnar svenskarna eller européerna, eller för den delen britterna.

Anf. 63 ORDFÖRANDE:

Nu går ordet till mig själv, Jonas Eriksson från Miljöpartiet.

Jag känner oro för att det som för mig en gång var underhållande dystopiska spelfilmer om framtiden nu är på väg att bli verklighet. Det handlar om områden i världen där det finns stora resurser, där människor lever i välfärd, bygger murar och håller fattiga människor – människor som lider och flyr – utanför.

I Europa diskuteras nu gränsskydd och att upprätthålla gränskontrollen. Det finns förstås skäl för en sådan, eftersom vi har reglerad invandring, om man ska kunna pröva asylskäl. Men när den diskussionen närmar sig det som förut bara fanns i spelfilmer, när man stänger människor ute och till och med hindrar människor från att komma fram till gränsen för att få eventuella asylskäl prövade är det så långt ifrån vad jag och Miljöpartiet anser kunna vara en human flyktingpolitik.

Därför tycker jag att det är så himla skönt att höra att det ändå finns en majoritet i Sveriges riksdag och att Sveriges regering och statsministern driver på om betydelsen av att vi måste jobba med en rättvis och solidarisk fördelning av människor som har skäl att få uppehållstillstånd utifrån internationella konventioner. Det borde egentligen komma först innan vi säger att vi inte ska ta emot människor över huvud taget och pröva deras asylskäl.

Jag vill tacka för återrapporten och också för statsministerns insats i dessa avseenden under det informella mötet.

Anf. 64 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Till Martin Kinnunen vill jag säga att när det gäller den österrikiske kanslerns uttalande om att det skulle vara en hopplös fråga att försöka åstadkomma ett gemensamt fördelningssystem i Europa kan han bara tala för sin egen sak, eller möjligen för sin egen regering. Han talar inte för Europeiska unionen, även om han just nu innehar ordförandeskapet för EU:s ministerråd. EU:s toppmöte har slagit fast att vi ska fortsätta att arbeta för en reformering av Dublinförordningen i den här riktningen. Den ambitionen finns kvar, och det kan inte ett ordförandeskap punktera genom att säga att det är hopplöst. Han måste ha sagt detta i sin nationella kapacitet.

Precis som nämndens ordförande just sa tycker jag också att i den humana flyktingpolitiken, som Martin Kinnunen gjorde sig till talesperson för, måste det ingå att slå vakt om asylrätten. Den måste vara ett element i detta. Vi kan inte förutse att det aldrig ska komma några flyktingar till Europa. Och alla som kommer till Europa måste ha rätt att få sina asylskäl prövade. Det är något vi kommer att slå vakt om.

När det gäller brexit och huruvida man ska skrämmas med de fyra rättigheterna eller hur man ska hantera situationen är det klart att det finns stor anledning att slå vakt om den inre marknadens integritet. Det måste ändå vara tydligt – även om jag inte vill skrämmas med det – att det måste vara skillnad mellan att vara medlem i en union och ta de förpliktelser som ingår i medlemskapet, inklusive att betala den årliga avgiften till unionen, och att vara utanför och inte ha de här förpliktelserna eller betala avgiften. Man kan då inte räkna med att ha samma fördelar som man har haft tidigare. Det är ganska självklart.

Anf. 65 JOHAN HEDIN (C):

Ordförande! Jag tackar för redogörelsen.

I onsdags lyfte jag inför mötet fram en hel del om cybersäkerhetsfrågorna. Då framhöll jag att det finns en alltför svag folkrättslig reglering av förekomsten av cyberattacker från främmande makt mot europeiska länder. Statsministern uttryckte inget större hopp om att det var något som skulle lyftas upp på mötet.

Ett område där vi däremot har en stark och väl hävdad folkrättslig reglering är internationell rätt inom sjörätten, det vill säga rätt att söka nödhamn. Jag undrar hur diskussionen har gått när det gäller eventuella konflikter mellan den rätten och hänvisning till landstigningsplatser. Jag kan tänka mig att ett antal punkter där de står i kontrast till varandra. Det skulle jag vilja få en kommentar om.

Anf. 66 JENS HOLM (V):

Statssekreteraren har helt rätt i att ett stort antal människor fortfarande omkommer på Medelhavet. Han har också rätt i att antalet som flyr över Medelhavet har minskat mycket. Men de som fortfarande flyr utsätts för större risker än någonsin. I år har faktiskt fler dött på Medelhavet än tidigare år under samma period. Vi måste verkligen göra någonting åt detta.

Det är lite märkligt med hela debatten om flyktingfrågan. Vi vet att det trots allt endast är en rännil av hela världens flyktingströmmar som hamnar i EU och Västeuropa, som ändå är en av de rikaste delarna i världen. Att detta blåses upp till det stora problem som man hela tiden diskuterar tycker jag är ett stort underbetyg för hela det politiska systemet.

Västerpartiet är fortfarande kritiskt till landstigningsplattformarna. De blir i praktiken uppsamlingsläger för asylsökande utanför Europas gränser. Vi hade önskat att Sverige skulle markera tydligt mot den här formen av flyktingmottagande. Vad jag kan se har man tyvärr inte gjort det.

Förslaget med 10 000 EU-gränsvakter är fortfarande kringgärdat av en mängd frågetecken. Jag hade hoppats att detta toppmöte skulle kunna bringa oss en del svar, men jag tvingas återigen att ställa frågan: Har vi fått någon klarhet i om dessa gränsvakter ska kunna operera på svensk mark? Ska vi tvingas bidra till kåren av gränsvakter? Vad är det för slags beslut som ska fattas egentligen?

Alltså: När kommer de konkreta lagförslagen, och kan enskilda länder opt out, alltså välja att inte vara med? Det finns en mängd principiella frågeställningar här som behöver redas ut. Framför allt tycker att jag att huvudproblemet återigen är att detta är ännu en åtgärd för att bygga upp nya murar mot omvärlden, inte skapa möjligheter för att människor ska kunna söka en fristad i Europa.

Ifall man hela tiden agerar som regeringen har gjort, nämligen att inte tydligt markera emot de repressiva förslagen, samtycker man. Då låter man faktiskt EU-maskineriet arbeta vidare med uppsamlingsläger, gränsvakter och nya murar mot omvärlden. Jag önskar ett mycket tydligare svenskt markerande mot dessa förslag.

I övrigt stöder vi självfallet förslaget om en omfördelning bland Europas länder. Det är viktigt att ni håller fast vid det.

Avslutningsvis, herr ordförande, nämnde Stefan Löfven vid förra EU-nämnden att Sverige kan tänka sig att gå med i Europeiska åklagarmyndigheten. Det var på en direkt fråga från Liberalerna, tror jag. Det här förvånade mig och, tror jag, rätt många andra. Vad är detta egentligen? Ska vi gå med i Europeiska åklagarmyndigheten när vi för bara några månader sedan röstade nej? Detta vill jag ha svar på.

Anf. 67 Statssekreterare HANS DAHLGREN:

Till Johan Hedin kan jag svara att frågan om hur den internationella sjörätten ställer sig till andra rättsliga regleringar inte diskuterades vid det informella toppmötet. Det är i högre grad en fråga för de diskussioner som pågår inom ramen för det samarbete som vi har med UNHCR och IOM. Förhoppningsvis har dessa organisationer möjlighet att hjälpa oss att reda ut detta på ett klokt sätt.

Jens Holm har naturligtvis rätt i att det som vi talar om här, när det gäller världens flyktingsituation, bara är ett delproblem. UNHCR har

2017/18:46
21 september

nyligen lämnat en rapport som visar att det finns över 60 miljoner flyktingar i världen, som andra länder tar ett mycket stort ansvar för, speciellt grannländer i konfliktområden.

Jens Holm sa också statsministern borde ha markerat mot landstigningsplattformarna. Vi ser att tanken framför allt är att hejda den otroligt farliga smugglingsverksamheten över Medelhavet. Tanken är också att snabbt kunna reda ut vilka som har möjlighet att söka asyl och att sedan ha ett snabbt system som gör att de som har rätt att söka asyl också får möjlighet att göra detta i ett europeiskt land, genom ett fungerande fördelningssystem.

Vi har ställt många frågor om detta, och det pågår en diskussion kring hur det ska vara. Vi har markerat nödvändigheten av att samarbeta med UNHCR och IOM, nödvändigheten av och respekten för internationell rätt och, som sagt, nödvändigheten av att ha detta kopplat till ett omfördelningssystem. Detta är tydliga markeringar för att det här ska kunna accepteras på plats.

När det gäller förslaget om de 10 000 har det just börjat föras en diskussion i EU:s institutioner. Förslaget lades fram för bara några dagar sedan. Där kommer vi att ställa de frågor som handlar om vad som förväntas göras på våra territorier, vilka bidrag som förväntas komma från respektive medlemsland och vilken finansiering som ska komma från annat håll. När vi har fått svaren ska vi värdera dem. Vi kommer att ha denna diskussion också i riksdagen, och när det är dags att fatta beslut kommer vi att komma till EU-nämnden med detta.

Till sist, när det gäller Europeiska åklagarmyndigheten, har jag för mig att statsministern sa här i onsdags att det finns anledning att titta på huruvida Sverige ska vara med i detta, utifrån den utveckling som åklagarmyndigheten genomgår. Det är inget besked om att det ska bli åt det ena eller det andra hållet, men det är en öppenhet för att titta på frågan.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för återrapporten från statssekreterare Dahlgren och önskar honom och hans medarbetare en trevlig helg, när den kommer.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Under denna punkt vill jag passa på att tacka EU-nämndens samtliga ledamöter för den tid som har varit. En del av er kommer inte tillbaka vid riksdagens öppnande som ledamöter, men en del gör det. Ni som kommer tillbaka är fortfarande EU-nämnd en vecka till, bara så att ni vet. Ni kommer att både kunna få e-post med ärenden som behöver hanteras under veckan och också kallas till det sammanträde som planeras på fredag i nästa vecka.

Jag skulle vilja säga ett stort tack till oss alla, och ett särskilt tack och en välönskan till er som går vidare med andra arbetsuppgifter i livet.

Anf. 70 MARIE GRANLUND (S):

Eftersom vice ordföranden inte är här vill jag passa på att tacka ordföranden för väl genomfört arbete. Lycka till med nya uppgifter!

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket! Därmed förklarar jag dagens sammanträde för avslutat.

Innehållsförteckning

§ 1 Konkurrenskraft – inre marknad och industri

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	1
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	2
Anf. 7 JESSICA ROSENCRANTZ (M).....	3
Anf. 8 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 10 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 12 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	4

§ 2 Konkurrenskraft – forskning

.....	5
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 14 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	5
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 16 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	5
Anf. 17 BETTY MALMBERG (M).....	7
Anf. 18 JENS HOLM (V).....	7
Anf. 19 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	8
Anf. 20 MARTIN KINNUNEN (SD).....	9
Anf. 21 BETTY MALMBERG (M).....	9
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 23 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	10
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 25 JOHAN HEDIN (C).....	11
Anf. 26 ROBERT HALEF (KD).....	11
Anf. 27 BARBRO WESTERHOLM (L).....	11
Anf. 28 MARIE GRANLUND (S).....	11
Anf. 29 JENS HOLM (V).....	12
Anf. 30 BETTY MALMBERG (M).....	12
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 32 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	12
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	13

.....	13
Återupptaget samråd	13
.....	13
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 35 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	13
Anf. 36 BETTY MALMBERG (M).....	14
Anf. 37 BARBRO WESTERHOLM (L).....	14
Anf. 38 JOHAN HEDIN (C).....	14
Anf. 39 ROBERT HALEF (KD).....	14
Anf. 40 JENS HOLM (V).....	14
Anf. 41 MARIE GRANLUND (S).....	14
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 43 BETTY MALMBERG (M).....	14
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 45 BETTY MALMBERG (M).....	15
Anf. 46 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	15
Anf. 47 BETTY MALMBERG (M).....	15
Anf. 48 THOMAS STRAND (S).....	15
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 50 BARBRO WESTERHOLM (L).....	16
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	16
Anf. 52 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	16
Anf. 53 MARTIN KINNUNEN (SD).....	17
Anf. 54 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 55 Statssekreterare MALIN CEDERFELDT ÖSTBERG.....	17
Anf. 56 ORDFÖRANDEN.....	17
§ 3 Justering	18
.....	18
§ 4 Återrapport från informellt möte i Europeiska rådet med EU:s stats- och regeringschefer den 19–20 september 2018	19
Anf. 57 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 58 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	19
Anf. 59 MARIE GRANLUND (S).....	21
Anf. 60 KARIN ENSTRÖM (M).....	21
Anf. 61 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	22
Anf. 62 MARTIN KINNUNEN (SD).....	23
Anf. 63 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 64 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	24
Anf. 65 JOHAN HEDIN (C).....	24
Anf. 66 JENS HOLM (V).....	25
Anf. 67 Statssekreterare HANS DAHLGREN.....	25
Anf. 68 ORDFÖRANDEN.....	26
§ 5 Övriga frågor	27
.....	27
Anf. 69 ORDFÖRANDEN.....	27

2017/18:46
21 september

Anf. 70 MARIE GRANLUND (S).....27
Anf. 71 ORDFÖRANDE.....27

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2018